

کردستان و گنج‌های پنهان در دل زاگرس

کردستان به سبب داشتن جاذبه‌های بکر طبیعی، اماکن تاریخی، آداب و رسوم و پوشش‌های محلی اصیل همواره یکی از مقاصد اصلی ایرانگردان و گردشگران خارجی به شمار می‌آید.

موقعیت ژئوپلیتیک هر منطقه، عاملی تاثیرگذار در صنعت گردشگری

یکی از عواملی که تأثیر به‌سزایی در صنعت توریسم هر منطقه و رونق آن دارد، جغرافیای سیاسی است. این عامل در وضعیت گردشگری استان‌های مرزی و به‌دور از مرکزیت ایران به‌خوبی خود را نشان می‌دهد. تراکم امکانات رفاهی-فرهنگی در استان‌های مرکزی و پایتخت، احتمال عدم امنیت کافی در مناطق مرزی و دسترسی دشوارتر به این نواحی از دلایلی هستند که اقبال گردشگران به استان‌هایی مانند کردستان، ایلام یا بلوچستان را درمقایسه با شهرهایی مانند یزد و اصفهان کاهش می‌دهد. کسی که علی‌رغم این دشواری‌های احتمالی کردستان را برای سفر انتخاب می‌کند، یقیناً تجربه‌ای ناب و کم‌نظیر را به زندگی خود اضافه می‌کند و چه پاداشی از این ارزنده‌تر؟

در این مقاله سعی داریم ضمن معرفی تعدادی از دیدنی‌ترین مناطق استان کردستان و مرور تجربه‌ی گردشگران خارجی، بتوانیم از دریچه‌ی نگاهی نو و متفاوت با این جاذبه‌ها آشنا شویم.

بافت تاریخی استان کردستان

کردستان، گذشته از طبیعت منحصر به فردی که دارد مانند اغلب استان‌های ایران پر است از بناهای کهن و تاریخی. تعداد زیادی از این بناها در هسته مرکزی شهر سنندج واقع شده‌اند. از جمله بازار سنتی شهر و تعدادی از ممالک شخصی که سال‌هاست توسط میراث فرهنگی حفاظت می‌شوند؛ مانند خانه آصف و خانه مشیر. یکی از مهم‌ترین بناهای این قسمت شهر، مسجد جامع سنندج یا مسجد دارالاحسان می‌باشد که از دوران قاجار به جا مانده است. برای کسانی که به معماری اسلامی و کاشی‌کاری و ظرافت‌های آن علاقه‌مند هستند بدون شک این مسجد جالب توجه خواهد بود.

مسجد جامع سنندج

عمارت آصف یا خانه کرد- این فضا که به موزه مردم شناسی سنندج تبدیل شده، دقیقاً در جوار مسجد جامع قرار دارد و تقریباً قدمتی به اندازه‌ی مسجد دارد.

جاذبه‌های طبیعی استان کردستان

اغلب کسانی که در ایران قصد طبیعت‌گردی دارند، بسته به علاقه‌ی شخصی خود جنگل‌های شمال کشور، سواحل جنوبی و یا کویرهای مرکزی ایران را انتخاب می‌کنند، اما نباید از کوهستان‌های غرب کشور و جاذبه‌های بی‌مانند آن غافل شد. استان کردستان؛ دره‌ها و کوه‌های زیادی دارد که در دل هر کدام زیبایی‌های زیادی پدید آمده است. از جمله منطقه اورامانات، آبدیر سنندج، دریاچه زریوار و دیدنی‌های بسیار دیگری که هنوز توسط افراد زیادی کشف نشده‌اند. یکی از این مکان‌ها که ثبت ملی نیز شده، غار کرفتو است. این غار در اطراف شهرستان دیواندره واقع شده و نشانه‌هایی از زندگی انسان در آن از دوران پیشا تاریخ خبر می‌دهند.

غار کرفتو

خاطرات گردشگران خارجی از سفر به کردستان

در ادامه، خاطرات و تجربه‌های تعدادی از جهانگردانی که به کردستان سفر کرده‌اند را خواهیم خواند.

پالنگان، ماسوله‌ی کردستان (۱)

«الیس» از هلند، با دیدن تصاویری زیبا از روستای پالنگان تصمیم می‌گیرد تا در طول سفر خود به ایران حتماً به این روستا نیز سفر کند. تخصص الیس انسان‌شناسی فرهنگی است و می‌گوید تعداد کم بازدیدکنندگان این روستا و به‌طور کل کردستان باعث کنجکاوی بیشتر او نسبت به این منطقه شد. نقطه‌ی شروع سفر او در کردستان، مرکز استان یعنی سنندج بود. اولین نکته‌ای که در بازار سنندج توجه او را جلب کرد، تنوع پوشش زنان این منطقه بود که برخلاف شهرهای دیگر ایران در لباس‌های خود از رنگ‌های بسیار شاد استفاده می‌کردند. الیس برخلاف هشدارهایی که در مورد کردستان شنیده بود، با دیدن مهربانی و مهمان‌نوازی اهالی سنندج بسیار غافلگیر شد. او معتقد است با وجود اینکه در همه‌ی شهرهای ایران از مردم رفتاری گرم و دوستانه دیده بود، اما رتبه‌ی اول مهمان‌نوازی متعلق به کردهاست.

لباس‌های محلی زنان کرد

بازار سنندج

پالنگان کردستان؛ شبیه به ماسوله گیلان

الیس؛ جمعه روزی به پالنگان می‌رسد. در این روز تعطیل روستا مملو بود از اهالی شهرهای اطراف که برای تفریح و پیکنیک به آن جا آمده بودند. از نظر الیس با اینکه از نظر ظاهری پالنگان به ماسوله‌ی گیلان شباهت دارد، اما برخلاف ماسوله هنوز پای توریست‌های خارجی به پالنگان باز نشده است. مسافران این روستا، اغلب کردهای ساکن همان منطقه‌اند. در نتیجه روستا بکر و آرام است و روند روزمره‌ی زندگی مانند همه‌ی روستاهای دیگر در آن جریان دارد. مردان گوسفندها را به چرا می‌برند، زنان در رودخانه لباس‌ها را می‌شویند و کودکان مشغول بازی‌اند.

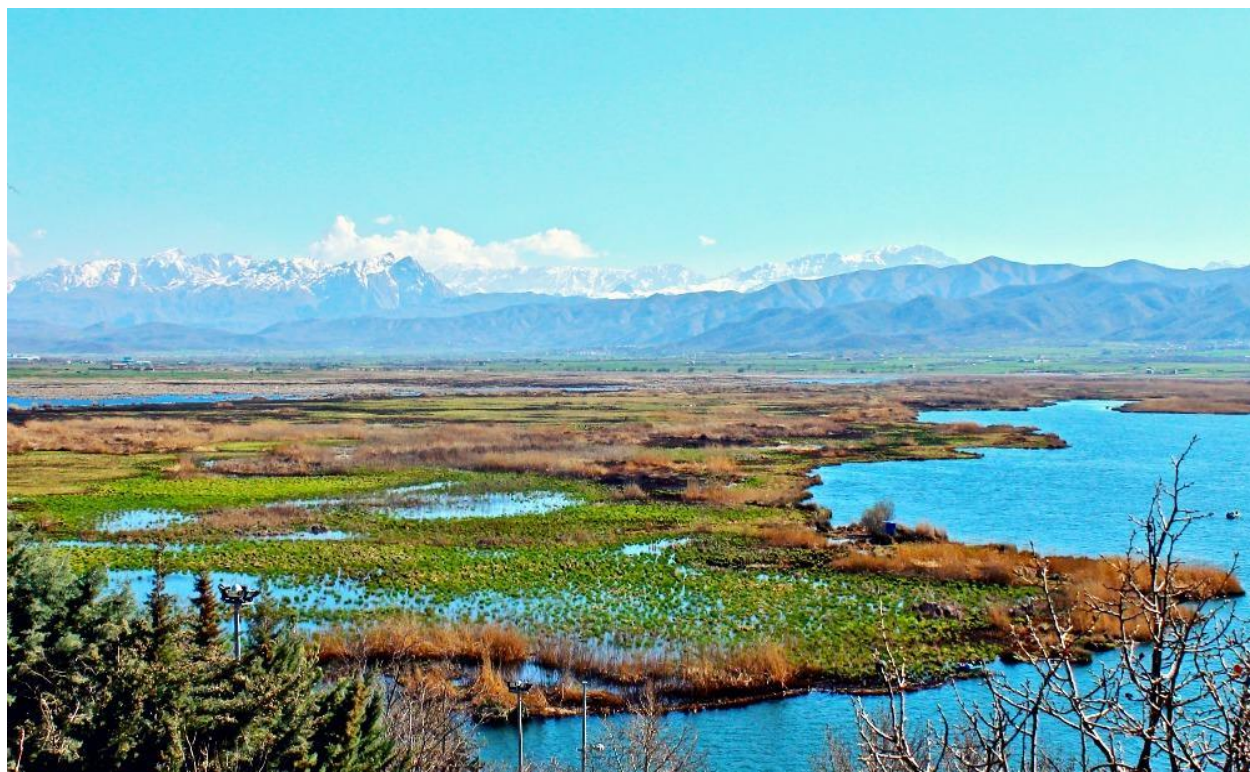
روستای پالنگان

کردستان، مقصد دوباره ایس در سفر به ایران

تجربه‌ی ایس، یکی از مواردی است که تایید می‌کند خرق عادت در انتخاب مقصد سفر و تحمل سختی مسیری که کم‌تر کسی به آن پا می‌گذارد اغلب تصمیم‌درستی است. او می‌گوید اگر تنها یک انتخاب برای سفر بعدی خود به ایران داشته باشد، بی‌شک دوباره به کردستان می‌آید.

بهار و طبیعت بکر اورامانات (۲)

«سیلویا»، جهانگرد آمریکایی-نروژی، و دوستان ایرانی‌اش احتمالاً بهترین فصل را برای سفر به کردستان انتخاب کردند. با آمدن بهار، کوهستان‌های این منطقه شروع به سبز شدن می‌کنند و خشکی و سرمای زمستان، تبدیل به هوایی لطیف و بهاری می‌شود. اولین مقصد آن‌ها مریوان و دریاچه زریوار بود. سیلویا معتقد است نوروز زمان مناسبی برای گردش در مریوان است؛ چراکه در طول مسیر خانواده‌های زیادی را می‌دیدند که زیر نور خورشید مشغول شادی و برپایی جشن نوروز بودند.

دریاچه زریوار

پایکوبی نوروزی

روستای اورامانات با قدمتی چند هزار ساله

مقصد دوم، اورامان تخت (اورامانات) و گردش در کوه‌های اطراف آن بود. اورامان تخت هم مانند پالنگان روستایی پلکانی است و متناسب با اقلیم کوهستانی آن منطقه معماری شده است. این روستا قدمتی چند هزار ساله دارد. به دلیل قرار گرفتن بین دو رودخانه‌ی پرآب، منطقه‌ای حاصلخیز و سرشار از نعمت و محصولات متنوع است. این زیبایی‌ها در بهار چندین برابر می‌شوند.

اورامانات

عروسی پیر شالیار، دیرینه‌ترین آیین کردستان

جشن‌ها و آیین‌های بومی و کهن در هر منطقه، یکی از جذاب‌ترین دلایل سفر برای گردشگران هستند. «لی موری» از ایرلند که خود را عاشق فیلم‌برداری، عکاسی و جهانگردی می‌داند، در سفرش به ایران برنامه‌ریزی می‌کند تا برای اواسط زمستان خود را به کردستان و روستای اورامان تخت برساند تا از نزدیک شاهد مراسم پیر شالیار باشد. (۳) «پیر شالیار» در واقع اسطوره‌ای متعلق به اورامان است که کردهای این خطه به کرامات او اعتقاد زیادی دارند. در وصف او این‌طور نقل می‌شود که دختر کر و لال پادشاه بخارا را شفا می‌دهد و طبق وعده‌ی پادشاه با دختر او - شابه‌ار خاتون - ازدواج می‌کند. (۴) بعد از این داستان، پیر شالیار به نماد پاکی و در ستکاری برای مردم بومی اورامان تخت تبدیل می‌شود که در سالگرد آن عروسی سه‌روز را به جشن و پایکوبی می‌گذرانند. برای «لی»، سفر جاده‌ای به کوهستان‌های اورامانات در سردترین روزهای زمستان و دیدن کوه‌های پوشیده شده از برف، خارق‌العاده و چشم‌نواز بود. اما یخبندان و لغزندگی جاده کمی برنامه‌ی او و دوست ایرانی‌اش را تغییر داد. در نهایت آن‌ها با یک‌روز تأخیر به شروع مراسم رسیدند.

رسوم اصلی آیین پیر شالیار

این آیین چهار رسم اصلی دارد. خبر دادن، قربانی کردن حیوانات، مراسم دف‌زنی و سماع. یک‌هفته بعد از مراسم نیز به زیارت درگذشتگان می‌گذرد. هرچند نام این مراسم با عروسی همراه است، در آن دف نواخته می‌شود و رقص‌های محلی توسط مردان اجرا می‌شود. اما بخش زیادی از آن نیز به شکرگزاری و پرستش خدا می‌گذرد. از نظر «لی»، جذابیت دیگر این مراسم این است که همه‌ی نسل‌های روستا از مسن‌ترین افراد تا کودکان در آن شرکت می‌کنند و نسبت به آن علاقه نشان می‌دهند.

آیین پیر شالیار

سخن پایانی؛ چرا نباید سفر به کردستان را از دست داد

کردستان و ساکنانش، درست مانند کوه‌هایی هستند که در آن احاطه شده‌اند؛ محکم، سخت و برآمده از تاریخی چندهزار ساله. طبیعتی سخت اما بکر و بی‌بدیل، گذشته‌ای پر از نشیب و فراز و اصالت منحصر به فرد مردمانش باعث می‌شود تا سفر به کردستان شبیه هیچ تجربه‌ی دیگری نباشد. اگر شما یکی از کسانی هستید که به انگیزه‌ی ماجراجویی، کشف‌های تازه و از نزدیک دیدن مردمانی که بیشترین قرابت را با طبیعت دارند سفر می‌کنید، کردستان منتظران است!

در تنظیم این مقاله از منابع زیر استفاده شده است:

- 1-<https://www.backpackadventures.org/iran-kurdistan-sanandaj-palangan/>
- 2-<https://www.heartmybackpack.com/blog/kurdistan-iran/>
- 3- <https://www.youtube.com/watch?v=TiG8sUyRj1U>
- 4- <https://www.isna.ir/news/kordestan-38388/%D9%BE%DB%8C%D8%B1%D8%B4%D8%A7%D9%84%DB%8C%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D9%88%D8%B1%D8%A7%D9%85%D8%A7%D9%86-%D9%88-%D8%AF%DB%8C%D8%AF%DA%AF%D8%A7%D9%87-%D9%85%D9%88%D8%B1%D8%AE%D8%A7%D9%86-%D9%88-%D9%86%D9%88%DB%8C%D8%B3%D9%86%D8%AF%DA%AF%D8%A7%D9%86>

واژگان کلیدی: گردشگری، ایرانگردی، جهانگردی، گردشگر خارجی، صنعت گردشگری، جاذبه های طبیعی، جاذبه های تاریخی، خاطرات گردشگران خارجی، سفرنامه، کردستان، ایران

نویسنده: حانیه نورنژاد